

ordet

Miraklernes verden

Thomas Kristensen

ordet@k.dk

+ *Den første, der kom ned i vandet, efter at det var bragt i oprør, blev rask, hvilken sygdom han end led af.*

Johannesevangeliet 5, 4

DET HØRER TIL DET ALMINDELIGE, at der sker mirakler. For Gud har jo skabt verden, så der er plads til mirakler. Derfor beskrives det også så ligetil, at der sker mirakler ved Betesdas dam. Det ved alle. Når vandet kommer i bevægelse, har indtil flere oplevet helbredelsens mirakel ske. Dog ikke ham, som havde været syg og ligget ved dammen i årevis. Han kom altid for sent. Af den grund var miraklernes verden ikke længere en håbsfyldt verden for ham, men skuffelsernes verden.

Mange af dem, som lå ved dammen og ventede på mirakler, kan i vores tid hjælpes med et hospitalsophold. Og tak for dét! For Betesdas krøblinge ville det have været et mirakel at møde en af vor tids læger. Og om ti år vil lægerne sikkert kunne endnu mere end i dag. For det hører også til Guds rundhåndede skaberværk: Ligesom der er plads til mirakler, er der også plads til, at vi bestandigt kan blive endnu dygtigere til fælles gavn.

Mirakler, undere, dukker op overalt i Bibelen. For når vi tror på en almægtig Gud, der har skabt hele verden af intet, er det ikke noget stort tankemæssig problem, at Gud også lader mirakler ske! Det svære for os kan være at acceptere, at det ikke sker lidt oftere, når vi har brug for det.

Der sker ekstra mange undere omkring Jesus. Den kristne kirke har derfor også altid regnet med undere, hvor evangeliet om Jesus forkyndes og modtages i bøn og tro. Vi beder for alle ting i vort liv, vi beder om, at Gud vil gøre sit under, hvor vi står magtesløse. Men netop som et under, et mirakel! For vi ved godt, at for det meste går det ikke sådan. Det gjorde det heller ikke for dem ved Betesdas dam. De lå der også næste dag og ventede, og oplevede skuffelser på ny.

For altid er der dog sket det nye, at der er blevet åbnet et håbets vindue for os, når alle døre synes lukkede. Kirken er sådan et håbets vindue til Himlen. Vi skænkes her en tro og et håb om, at Herren Jesus griber ind, endda på tværs af alle odds.

For Gud vil os det altid vel!

Thomas Kristensen er pastor emeritus.

teologisk tanke

"Den menneskelige bevidsthed er for dunkelt et mysterium for os til, at vi selv kan skrive drejebogen til vores liv."

ROBERT JENSON (1930-2017), AMERIKANSK LUTHERSK TEOLOG

set på Twitter

"At prioritere kunst og kultur i langt højere grad end vi gør i dag, er en afgørende del af omstillingen til Det bæredygtige samfund."

FRANCISKA ROSENKILDE, POLITISK LEDER I ALTERNATIVET

Professor: Lyst til vandring blev tidligt en del af kvinders frigørelse

Bente Rosenbeck

"WANDERLUST" BRUGES både på tysk og engelsk, og var titlen på en stor udstilling, som blev vist på Alte Nationalgalerie i Berlin i 2018. At vandre er selvfølgelig først og fremmest den fysiske handling at gå, men vandring er også blevet skildret i kunst og litteratur.

Caspar David Friedrichs maleri "Vandrør over tågehavet" fra 1818, som normalt hænges på Hamburger Kunsthalle, indledte udstillingen. Vi ser en ung mand med ryggen til. Han holder en vandrestav i sin højre hånd og skuer ud over landskabet.

Interessen for vandring var inspireret af den franske filosof Jean-Jacques Rousseau og hans opfattelse af naturen. Tilbage til naturen og vandring blev i slutningen af 1700-tallet udtryk for en moderne livsopfattelse. Temaer på udstillingen var opdagelse af naturen, livsrejser, kunstnere på vandring, spadsereture, længslen efter Italien, vandrelandskaber i Alperne.

Der var absolut flest malerier om og af mænd på udstillingen, men der var gjort bestræbelser for også at vise kvinder. J.F. Willumsens "En bjergbestigerske" fra 1912 var en hovedattraktion og havde en hel sal for sig selv. Friedrichs værk var på forsiden af programmet, mens Willumsens maleri var afbildet på bagsiden.

JEG HAR I MANGE ÅR haft en plakat af "En bjergbestigerske" i glas og ramme hængende over mit skrivebord. Jeg har også tilbragt mangen en påskeferie omkring 1960 i Frederikssund meget tæt på J.F. Willumsens museum oprettet i 1957. Når de voksne sad ved påskefrokosten, gik jeg på museet. "En bjergbestigerske" var der dog ikke. Der findes hele to udgaver, men de hænger andre steder.

I 1902 var Willumsen på fodtur i Alperne med sin kommende hustru Edith, som han blev gift med året efter. Forskellige skitser af hende stående på en bjergtop blev til det første færdige maleri i 1904. Det blev udstillet på Den Frie Udstilling i København.

Dette maleri befinder sig på G.A. Hagemanns Kollegium på Østerbro i København. Hagemann, rektor ved Polyteknisk Læreanstalt, købte maleriet i 1907, året før han indviede kollegiet, der som det første havde værelser til kvindelige studerende. Maleriet blev ophængt i alumnernes dagligstue.

I 1912 ville Willumsen låne "En bjergbestigerske" af Hagemann i forbindelse med en udstilling om skandinavisk kunst i USA, men denne var modvillig. Willumsen malede så en ny version, som han i øvrigt var mere tilfreds med, og dette maleri blev i 1914 indlemmet i Statens Museum for Kunst. Museet i Frederikssund har kun haft værkerne udstillet i en kort periode omkring 2010.

Edith Wessel (1875-1963) var en moderne kvinde, som ser ud over det storslåede landskab og skuer mod en ny tid. Selvom de to

▲ J.F. Willumsens maleri "En bjergbestigerske" fra 1912 er blandt de tidligste og mest berømte eksempler på en kvindelig vandrør. – Foto: Statens Museum for Kunst.

billeder stort set var ens, var den nye udgave af "En bjergbestigerske" malet med friere penselstrøg og stærkere farver.

Da det første billede i 1905 blev vist på Den Frie Udstilling, fik det en blandet modtagelse. Det var på flere måder grænseoverskridende. Edith Wessel er på maleriet afslappet klædt, men dog iført skørt. Bukser til kvinder var ikke acceptabelt på det tidspunkt. Det var endog uovet med en "fodfri" kjole, hvor skoen/foden titter frem under skørtet som her. I pressen skabte hun debat og blev kaldt for både "Mod-Madonna" og en "Valkyrie i Uldtrøje". Litteraturprofessor Vilhelm Andersen kaldte i en kronik i Politiken maleriet for "en hedensk altertavle", en nordisk og førkristelig herskende valkyrie.

Edith Wessel var uddannet på Tegne- og Kunstindustriskolen for Kvinder, og hun blev porcelænsmaler hos Bing & Grøndahl. Hun havde også været ansat hos glaskunstnerne Tiffany i New York. På trods af ægteskab og børn lykkedes det hende at arbejde

med sin egen kunst. Hendes foretrukne motiver var kvinder og børn, men hun lavede også et par buster af ægtemanden. De fleste af hendes værker er udstillet på J.F. Willumsens Museum. Edith har desuden udkåret rammen til den udgave af maleriet, som hænger på Hagemanns kollegium. Parret fik to børn. De blev skilt i 1928.

Vandrestaven er vigtig både i Willumsens og Friedrichs billeder. Der er 80 år imellem dem, ligesom der var et spænd af år imellem, at mænd begyndte at vandre, og kvinder fulgte trop.

DET VAR ABSOLUT ALPERNE, som var i fokus for vandrings- og bjergbestigningsinteressen, og englænderne førte an. I 1857 stiftedes The Alpine Club – den første af sin art i verden. Det kunne være en farlig sport, og mange mænd måtte lade livet. Det har jeg set på kirkegården i Zermatt i Schweiz, hvor unge mænd fra hele Europa ligger begravet med udsigt til Matterhorn, der ellers ser så fredelig ud på chokoladen Toblerone,

men som krævede sit. Nationerne konkurrerede nærmest om at komme først på de forskellige toppe; en lidt fredeligere måde at bekriige hinanden på end krig, men det kostede også liv.

Kvinder hørte ikke med i denne første bølge, men de meldte sig på banen cirka 50 år senere. Henriette d'Angville (1794-1871) var den første kvinde, som alene besteg Mont Blanc, det højeste bjerg i Alperne, i 1838. Allerede i 1808 havde Marie Paradis været med i en gruppe af mænd, som besteg bjerget.

D'Angville blev kendt som en af de første bestigere af "det svage køn". En anden af de tidlige pionerer var Lucy Walker, som var født ind i en familie af bjergbestigere. Hendes far og bror tog hvert år til Alperne. Som 22-årig gik hun i 1858 for første gang med sine mandlige familiemedlemmer på bjergbestigning og fortsatte de næste 20 år. Hun udførte cirka 100 store bestigninger, og i 1871 blev hun den første kvinde, som besteg Matterhorn.

DER KOM FLERE KVINDER TIL. Elisabeth Hawkins-Whitehead, som var af fin familie, blev oprindeligt sendt til Alperne på grund af et sart helbred. Hun både genvandt kræfterne og blev grebet af bjergbestigning. Hun var desuden med til at grundlægge The Ladies Alpine Club i 1907 og blev dens første præsident.

Da hun første gang skulle på en længere bjergbestigning, medførte det, at hun måtte overnatte i en hytte. Her opdagede hun chokeret, at hun aldrig havde taget sit eget fodtøj på. Det er ikke kun i "Downton Abbey", at voksne bliver klædt på af tjenestefolk. Det foregik i virkeligheden. Hvad klædedragten angik, måtte Hawkins-Whitehead overskride nogle grænser. Det gik ikke an at smide den lange kjole – ej heller på en vandring. Men under nederdelen bar hun knæbukser, og så snart hun var kommet uden for byen og var ude af syne, tog hun nederdelen af. Helt let for hende var det ikke. Hun skrev senere: "Jeg måtte kæmpe for min frihed. Min grandtante Lady Benbrick skrev til min mor: 'På hende til at holde op med at klatre i bjerge. Hun skandaliserer hele London og ligner en indianer.'"

Kvindelige vandrører kan ses som led i en emancipationshistorie, hvor de begav sig ind på flere og flere af mandens områder. Det er ikke tilfældigt, at dér, hvor kvinder først trak i lange bukser, var i de situationer, hvor de rent faktisk lavede det samme som mændene. For eksempel under Første Verdenskrig, hvor kvinderne i de krigsførende lande måtte overtage produktionen eller her, når de besteg bjerge. Henriette d'Angville imiterede ganske simpelt det udstyr, som hun så sin bror gå i. Og det var meget lidt feminint. Det var mere praktisk, end der var tale om kvindekamp.

Bente Rosenbeck er professor emeritus ved Nordiske studier og sprogvidenskab på Københavns Universitet.

kronikken | I en ny Landrover rejste DTU-forsker **Jens Olaf Pepke Pedersen** for mere end 40 år siden gennem Afghanistan med sin far. At 1970'erne siden ville blive omtalt som Kabuls gyldne tid forekom dengang absurd

Afghanistans gyldne tid. En ungdomserindring

Jens Olaf Pepke Pedersen

seniorforsker, DTU Space

I DISSE DAGE skulle jeg egentlig med kollegaer fra DTU Space have arbejdet på den lille militærbase Station Nord i det nordøstlige hjørne af Grønland. Opgaven var at installere måleudstyr for at overvåge rumvejret, som med mellemrum forstyrres både kommunikation og navigation i Arktis.

Vi havde forberedt os på dårligt vejr og andre potentielle problemer, men vi havde ikke forudset, at udviklingen i et fjernt land som Afghanistan ville betyde, at "vores" Herkulesfly med kort varsel blev sendt til Kabul i stedet for Grønland.

VENTETIDEN MELLEMLÉ de skiftende meldinger fra Forsvarets transportgruppe fik mig til at genkalde mine oplevelser i Afghanistan i sensommeren 1977. Jeg havde afsluttet gymnasiet, og min eventyrlystne far havde tilbudt sig som rejsefælle i mit sabbatar. Han stillede også en ny Landrover til rådighed, som i det kommende år bragte os både til Bangladesh og ned gennem Afrika. Til gengæld var der ikke meget sabbat over året, for det er hårdt arbejde at holde logistik og bil kørende, når man er på egen kost i fjerne egne.

Tiden var midt under den kolde krig, men verden var alligevel et fredeligere sted. Den første del af turen gik gennem

de folkesocialistiske stater i Central-europa og derefter gennem det vestligt orienterede Tyrkiet. I Iran var landet under shahens faste styre og stigende oliepriser i gang med en hastig, og nok også for hastig, modernisering. Den nyrige overklasse sendte deres børn til Vesten for at få en universitetsuddannelse og lokkede dem hjem igen med dyre biler og en ekstravagant livsstil, hvor man kunne flyve til København blot for at købe en bikini.

Det var først i byen Herat i det vestlige Afghanistan, at vi for første gang følte, at vi virkelig var kommet langt østpå. Turbanklædte mænd sad og faldt deres varer på gaden, bønderne kom trækkende med deres grøntsager på overlæssede æsler, og de få kvinder i gadebilledet overværede verden gennem et fintmasket net i deres burka. Små drenge på fem-seks år sad og trak blæsebælgene hos smedene, og selv på et mere moderne værksted blev drejbænkens drevet med håndkraft.

Herat var mødestedet for de rejsende fra Vesten, og herfra gik hovedvejen gennem det sydlige lavland via Kanda-

har til Kabul. Sovjetunionen og USA kappedes om at vinde indflydelse i landet og havde bygget hver sin halvdel af vejen, som nu blev brugt af karavanen af hashrygende hippier og rullende højskoler fra Tvind-imperiet. Vi valgte imidlertid den besværlige vej gennem

Nogle af de mest eminente studenter, jeg har oplevet ved eksamensbordet, er således kvinder med afghansk baggrund, mens nogle af deres mandlige landsmænd hører til blandt de mest elendige.

det centrale Afghanistan, hvilket krævede en særlig tilladelse, og at vi fulgte med en anden bil, så vi slog følge med to rejsvante australiere og deres Landrover.

Der centrale Afghanistan er bjergrigt, og vejen gik over en række bjergpas, det højeste i 3500 meters højde, og ofte var det svært at se, at bød deres varer på gaden, bønderne kom trækkende med deres grøntsager på overlæssede æsler, og de få kvinder i gadebilledet overværede verden gennem et fintmasket net i deres burka. Små drenge på fem-seks år sad og trak blæsebælgene hos smedene, og selv på et mere moderne værksted blev drejbænkens drevet med håndkraft.

langs floderne, hvor afghanerne til gengæld var mestre i at bygge små dæmninger og vandingskanaler.

Mellem landsbyerne traf vi nomader, der boede i telte og holdt store gede- og fåreflokke, og indimellem passerede en nomadestamme forbi med en karavane på flere hundrede kameler. Kamelerne var prydet med farvestrålende tæpper og bevægede sig nærmest lydløst gennem sandet. Mændene gik ved siden af, mens de tilhyllede kvinder sad på de tungt læssede kameler, og vi følte, at her gik livet, som det havde gjort i århundreder. Lige bortset fra, at vi indimellem stødte på en tom plastikdunk eller en fårehyrde med en transistorradio på skulderen.

I BETRAGNING AF de mange beretninger om afghanernes fjendtlighed over for udlændinge, var vi muligvis naive eller heldige, men vi oplevede kun venlighed og camperede overalt uden problemer. I nærheden af landsbyerne tiltrak vi stor opmærksomhed, specielt når vi begyndte at tilberede maden på det lille petroleumskomfur. Vi blev hurtigt samlingsstedet for landsbyens børn, og på mystisk vis forsvandt grydelåg, håndklæder og andre løsele, der ikke var låst inde.

Nogle af de voksne antog os for at være læger og kom med deres syge børn eller viste os deres betændte sår. Børnene var generelt utroligt snavsede, de fleste i laset tøj og mange af dem var

magerne viste sig at være ret upopulære i befolkningen og besluttede at anmode Sovjetunionens om assistance, hvorefter Afghanistans historie gik sin velkendte og skæve gang.

AT 1970'ERNE SIDEN ville blive omtalt som Kabuls gyldne tid forekom dengang absurd. Det samme gjorde tanken om, at der engang ville blive udstationeret danske soldater i de guldne bjergene, og at tusindvis af afghanere til gengæld ville bosætte sig i Danmark. Og helt utænkelig var den tanke, at danske folketingspolitikere på et tidspunkt ville finde det nødvendigt at indføre et forbud mod burkaer i det offentlige rum.

I situationen i Afghanistan således forpurrede vores projekt i det nordligste Grønland, kun 900 kilometer fra Nordpolen, viser, hvordan et fjernt, centralasiatisk land nu på godt og ondt er blevet en del af den danske hverdag. Hvordan den udvikling vil komme til at forløbe giver mit møde med afghanske studerende måske en indikation på. Nogle af de mest eminente studenter, jeg har oplevet ved eksamensbordet, er således kvinder med afghansk baggrund, mens nogle af deres mandlige landsmænd hører til blandt de mest elendige. Det overrasker mig derfor ikke, at Taleban baserer sin magt på ubegavede mænd, og at bevægelsens største frygt er de intelligente kvinder, der har spist af kundskabens træ.